

A Fővárosi Ítéltábla a Zoltán és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Zoltán Gábor ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve(**I. rendű felperes címe**) I. rendű és II.rendű felperes neve(**II. rendű felperes címe**) II. rendű felperesnek – a Törös Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) és a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd) által képviselt **I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe)** I. rendű és II.rendű alperes neve(**II. rendű alperes címe**) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Balassagyarmati Törvényszék 2017. április 20. napján meghozott 27.P.20.247/2015/37. számú ítélete ellen az I-II. rendű felperes részéről 38. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya és a felperesek által az I. és II. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség vonatkozásában helybenhagyja, a felperesek által az államnak egyetemlegesen fizetendő feljegyzett kereseti illeték összegét pedig 320.000 (háromszázhuszezer) forintba leszállítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint, a II. rendű alperesnek pedig 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy térítsenek meg az államnak külön felhívásra egyetemlegesen 426.700 (négy százhuszonhatezer-hétszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes jogelődjével, az **E. Bank Zrt.-vel** 2008. február 11. napján megkötött, zálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződésük semmis. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérték a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását azzal, hogy a felperesek tartozása 4.423.000 forint. Az érvénytelenség okaként arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési pont a Ptk. 209/A. §-a, illetve 209. § (1) bekezdése, illetve a Kúria 2/2014. PJE határozata alapján tisztességtelen. Vagylagosan hivatkoztak a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjában írt érvénytelenségi okokra is.

Az I. és II. rendű alperes kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés 10. pontjában szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatban az I. rendű alperesi jogelőd a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, az megfelel a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének, valamint a 6/2013. PJE határozatban írt feltételeknek, ezért nem tisztességtelen a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján. A szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján sem érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperesi kereseti kérelemnek helytadó döntés meghozatalát, míg másodlagosan kérték az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítást. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás függvényében kiemelték, hogy a devizahitel választásához nagyban hozzájárult az a banktól származó információ, hogy a devizahitel kamata alacsonyabb, mint a forintHITELEK kamatai. A devizahitelben rejlő tényleges kockázatot ugyanakkor nem ismerték, az árfolyamváltozásra vonatkozó tájékoztatás ugyanis annyira általános volt, hogy abból az adott ügylet kockázatát felmérni nem lehetett. A banki tájékoztató emellett azt is tartalmazta, hogy Magyarország az évtized végéig csatlakozik az euró övezethez és a forint helyett bevezeti az eurót, amelyből arra lehetett következtetni, hogy a csatlakozással a devizakockázat megszűnik. Az elsőfokú bíróság emellett jogszabálysértő döntéssel utasította el a felperesek keresetét a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján. A felperesek sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem adott helyt a szakértő kirendelésére, illetve a közjegyző meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványoknak. Sérelmezték továbbá azt is, hogy az elsőfokú bíróság a felpereseknek a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló kérelmének sem adott helyt és az ítélet indokolásában sem közölte ennek indokait. A felperesek hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a pertárgy értékét és ennél fogva a kereseti illeték összegét, valamint az alperesek részére megállapított perköltséget is eltúlzott összegben határozta meg. A pertárgy értéke helyesen 4.423.000 forint, amelyből következően a kereseti illeték összege 265.380 forint kellett volna, hogy legyen. A felperesek indítványozták, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-483/16., C-51/17., C-38/17. és C-118/17. számokon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig függessze fel.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesek perköltségben való marasztalását. A perbeli szerződés 10. pontját érintő kereseti kérelemmel összefüggésben előadták, hogy az I. rendű alperes jogelődjé a felperesek számára a szerződéskötést megelőzően részletes tájékoztatást nyújtott a deviza alapú kölcsön kockázatairól és erről írásbeli tájékoztatást is átadott részükre. Az I. rendű alperes jogelődjé a jogszabály által előírt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, tájékoztatása világos és érthető volt, így a kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelensége nem vizsgálható. Az alperesek álláspontja szerint a perbeli szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján sem érvénytelen.

A felperesek a 2017. szeptember 14. napján érkezett észrevételükben előadták, hogy a kölcsönkérelemben szereplő „nyilatkozat” nem a bank tájékoztatását tartalmazza, hanem annak rögzítését, hogy azt az adós tudomásul vette. Ebből azonban nem állapítható meg, hogy a felperesek konkrétan milyen tájékoztatást kaptak. Az I. rendű alperes által csatolt tájékoztatás annyira általános, hogy annak alapján az ügylet tényleges kockázatát felmérni nem lehetett.

Az I. rendű alperes 2018. március 26. napján kelt fellebbezési ellenkérelmében előadta, hogy a szerződés I.10. pontja szerinti tájékoztatás maradéktalanul megfelel a Kúria által támasztott elvárásoknak, ezért nem minősül tisztességtelennek. A tájékoztató érthető és világos, ezért

tisztességtelensége nem is vizsgálható. A kölcsönszerződés valamennyi számítási módot tartalmazza, amelyekkel a folyósítandó kölcsönösszeg és a törlesztőrészletek összege pontosan és egyértelműen meghatározható, ezért a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjának.

A Fővárosi Ítéltábla a per tárgyalását az EUB előtt C-51/17. számon indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.

A folytatódó eljárásban az alperesek akként nyilatkoztak, hogy az EUB C-51/17. számú „Ilyés” ítélete értelmében a kölcsönszerződés I.10. pontja szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat az, amely nincs kizárva az Irányelv hatálya alól, így annak tisztességtelensége továbbra is vizsgálható. Az EUB a C-186/16. számú „Andriuc”-ítéletének 41. pontja, valamint a C-51/17. számú „Ilyés”-ítélet 68. pontja alapján a devizakockázat fogyasztóra terhelése tisztességtelenségi szempontból nem vizsgálható, arra az 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését implementáló Ptk. 209. § (5) bekezdése irányadó. A kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása kizárólag abból a szempontból vizsgálható, hogy azt világosan és érthetően fogalmazták-e meg.

A felperesek a 2019. január 4. napján érkezett nyilatkozatukban kiemelték, hogy a DH törvények az árfolyamkockázattal kapcsolatos kérdéseket nem rendezték. Az árfolyamrés tisztességtelenségét kezelő törvényhozásnak nincs köze az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítő szerződési feltételekhez. A tájékoztatás elégséges szintjét a C-51/17. számú ítélet 76. és 78. pontja fogalmazza meg. Az elégséges tájékoztatás alatt nem az árfolyamkockázatra, hanem a deviza alapú konstrukcióra vonatkozó tájékoztatást kell érteni. Ebből következően a szerződésen nincs kétféle – vizsgálható és nem vizsgálható – feltétel, hanem egy, teljes körű tájékoztatást kell adni a fogyasztónak. Amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy egy szerződés forint alapon jött létre, úgy a deviza alapon való érvénytelenség kérdése fel sem merülhet.

Az I. rendű alperes a 2019. március 18. napján kelt előkészítő iratban az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltakra tekintettel előadta, hogy az árfolyamkockázat feltárására irányuló tájékoztatása maradéktalanul megfelelt a jogszabályi előírásoknak. Az alperesi jogelőd az árfolyamkockázatról három alkalommal adott tájékoztatást a felpereseknek, először az „Ügyféltájékoztató” átadásával, másodszor a kölcsönkérelem nyomtatványán és harmadszor a szerződés I/10. pontjában szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatban. Az Ügyféltájékoztató egyértelműen és világosan ismertette a kölcsönszerződés deviza, illetve deviza alapú jellegét, valamint az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat és azoknak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. A tájékoztató 3. pontja konkrét példákkal, táblázatos formában ismertette a törlesztőrészletek meghatározó két alapvető tényező, a kamatláb emelkedésének és a forint árfolyam gyengülésének törlesztőrészletre gyakorolt együttes negatív hatásait, míg az 5. pont felhívta a felperesek figyelmét a törlesztőrészletek ingadozásának, illetve tartós növekedésének lehetőségére. A szerződésben szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatban a felperesek megerősítették, hogy az alperes jogelődjé által nyújtott tájékoztatásokat megismerték és megértették. Megerősítették továbbá, hogy megértették az árfolyamkockázat tényét és az árfolyamkockázat kölcsönszerződésre gyakorolt hatását, tudomásul vették, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul és teljes mértékben őket terheli, valamint kijelentették, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában a saját vagyoni helyzetükre is figyelemmel alaposan mérlegelték a szerződés megkötésében rejlő kockázatokat. Az alperesi jogelőd kölcsönszerződéssel kapcsolatos kockázatfeltárása teljes mértékben megfelel a megkötéskor hatályos Hpt. szabályainak, teljesíti a PSZÁF ajánlásban foglaltakat, valamint eleget tesz a Kúria és a EUB által megfogalmazott követelményeknek. A kockázatfeltáró nyilatkozat világos és érthető, megfelel a Ptk. 209. § (5) bekezdésének, és érvénytelensége nem állapítható meg.

A felperesek a fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozatuk szerint a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaira alapított érvénytelenségi hivatkozásaikat nem tartották fenn, a szerződés semmisségét kizárólag az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltétel tisztességtelenségére alapították.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés]. Az ítéltábla az elsőfokú határozatot a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között, a felpereseknek a fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozatára figyelemmel bírálta felül, és a Hpt. 213. § (1) bekezdésére alapított kereseti kérelem tárgyában az elsőfokú bíróság döntését érdemben nem vizsgálta.

A felperesek fellebbezése érdemben alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével is egyetértett, annak jogi indokait az EUB C-51/17. számú „Ilyés” ügyben és a C-118/17. számú „Dunai” ügyben hozott ítéleteiben foglaltakra is tekintettel az alábbiak szerint pontosítja, illetve egészíti ki.

A felperes kereseti kérelme az I. rendű alperessel szemben eleve alaptalan volt az elsőfokú eljárás során megállapított jogutódlás folytán. A jogutódlási kérelem kapcsán a felperesek az I. rendű alperes perből való elbocsátásához nem járultak hozzá, a kereseti kérelmüket mindkét alperessel szemben fenntartották. Az alperesek között a 2013. CCXXXVII. törvény (új Hpt.) 17/A. § (1) bekezdése szerint szerződésállomány-átruházás történt, amelyre tekintettel a perben az I. rendű alperes helyébe a Pp. 61. § (1) bekezdése alapján általános jogutódként a II. rendű alperes lépett, ezért az érvénytelenség megállapítása, illetve annak jogkövetkezményei levonása iránti kereset az I. rendű alperessel szemben nem teljesíthető. Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek kereseti kérelme az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelensége miatt a teljes szerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányult. Az árfolyamkockázat telepítésének esetleges tisztességtelenségéből azonban az egész szerződés érvénytelensége nem következik. Az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján abból kell kiindulni, hogy fogyasztói szerződés egyes feltételeinek tisztességtelensége folytán az egész szerződés csak akkor dől meg, ha az teljesíthetatlenné válik. Az EUB C-118/17. számú „Dunai” ügyben hozott ítélete 52. pontja szerint arról, hogy egy szerződés „érvényben tartása” lehetséges-e, a nemzeti bíróságnak kell állást foglalnia. Az EUB eddigi következetes gyakorlata (C-453/10. „Pereničova”-ítélet) szerint az Irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy annak célja nem a szerződések tömeges semmisségének előidézése, hanem azok érvényben tartása oly módon, hogy a tisztességtelen feltételek a fogyasztókat ne kössék. Ennek mérlegelése során nem kizárólag a konkrét perben szereplő fogyasztó szubjektív érdekeit kell szem előtt tartani, hanem objektív szempontok szerint kell dönteni. Amennyiben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen lenne, úgy a szerződés teljesíthető maradna, hiszen abban a kölcsön minden lényeges eleme szerepel. Árfolyamkockázat nélkül a szerződést a kötéskori deviza-árfolyam mellett kellene teljesíteni a szerződésben írt ügyleti kamattal számolva. Mindebből az is következik, hogy a felpereseknek a szerződésből eredő tartozás összegének megállapítására vonatkozó keresete nem lehetett alapos, mert a felperesek a tartozás összegét jegybanki alapkamattal számolva határozták meg.

Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos szerződési tartalom tisztességtelenségének vizsgálata során az EUB C-51/17. számú ítélete kötelező rendelkezéseiből kellett kiindulni. Az EUB előzetes

döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb”-ítélet 58. pont).

A perbeli szerződés nem vitásan a DH1 törvény 1. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálya alá tartozik. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdése a szerződés I.4.7.1. pontját ex tunc hatállyal akként módosította, hogy az adós a fizetési kötelezettségét a tartozás esedékességének napján érvényes MNB hivatalos deviza árfolyamon köteles teljesíteni.

Az EUB második kérdésre adott válasza szerint a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 1. cikk (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az Irányelv hatálya nem terjed ki a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző azon feltételekre, amelyek a kölcsönszerződés fogyasztóval történt megkötését követően váltak a szerződés részévé, és amelyek arra irányulnak, hogy a nemzeti bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessenek a szerződés valamely semmis feltétele helyébe. Ebből következően az MNB árfolyamának alkalmazását előíró jogszabályi rendelkezésnek megfelelő feltétel nem tartozik az Irányelv hatálya alá, vagyis annak tisztességtelensége az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése, illetve az azt a hazai jogba átültető Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem vizsgálható.

Az EUB szerint ugyanakkor valamely más, az árfolyamkockázatról szóló feltétel nincs kizárva az Irányelv hatálya alól (C-51/17. ítélet 65. pont). Ilyen, az I.4.7.1. pontjához képest másik feltétel a szerződésben a figyelemfelhívó tájékoztatásnak nevezett nyilatkozatot tartalmazó I.10. pont lehet, amelynek tehát tisztességtelensége – az egyéb előfeltételek fennállása esetén – vizsgálható.

Tisztességtelen kizárólag az Irányelv 2. cikk a) pontja és 3. cikk (1) bekezdése szerinti, a Ptk. 209. § (1) bekezdésében meghatározott fogalmat kielégítő szerződési feltétel lehet, amely szerződésből eredő jogokat, illetve kötelezettségeket állapít meg, vagy legalábbis azok terjedelmét szűkíti vagy bővíti. A pusztán deklaratív feltételek, amelyek csupán megállapítják és megmagyarázzák a másik szerződési feltételből eredő jogot, illetve kötelezettséget, annak jelentését, nem lehetnek tisztességtelenek, feltéve, hogy az annak tulajdonított jelentéstartalom egyébként megfelel a jogszabályoknak és nem bővíti, vagy éppen szűkíti az értelmezett jogot, illetve kötelezettséget.

A szerződés I.10. pontjában szereplő tájékoztatást tartalmazó szerződési feltételről az előzőek alapján mindenekelőtt meg kellett állapítani, hogy az az előzőekben említett melyik körbe tartozik. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás – amennyiben valóban csak erről van szó – nem lehet tisztességtelen, hiszen elnevezésének megfelelően pusztán felhívja a figyelmet egy olyan kötelezettségre, ami a kölcsön folyósítására és a visszafizetésére vonatkozó szerződési feltételből már önmagában is következik.

A szerződés I.10. pontja nem pusztán deklaratív, hanem a korábban kifejtettek szerinti, többletkötelezettséget is tartalmazó feltétel. A 2014/17/EU irányelv – amely csak 2016. március 21-től alkalmazandó – a preambulának 4. és 30. pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumban bekezdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték. A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a vis maior jellegű, nagy mértékű árfolyamváltozást

okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével a felperes tehát a szokásos pénzügyi körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, vis maior esemény nélküli, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételezett. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés I.10. pontja ezt a kockázatviselést korlátlaná teszi azzal, hogy a fogyasztó számára a devizaárfolyam-kockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségről rendelkezik. Az I.10. pont tehát korlátlan fizetési kötelezettséget keletkeztet, ezért mint normatív feltétel tisztességtelenségi szempontból vizsgálható.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó I.10. pontban foglalt feltételt az ítéletábra tisztességtelennek találta, mert az nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, és a felek viszonyában a fogyasztó hátrányára egyensúlytalanságot okoz. A világosság és érthetőség körében az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. kérdésre adott válaszából következően ebből a szempontból továbbra is értékelni kell az árfolyamrésre, valamint egyoldalú módosítási jogra vonatkozó feltételeket, amelyekre tekintettel a felperes egyáltalán nem lehetett tisztában a kötelezettségei működési mechanizmusával és e mechanizmusoknak a fizetési kötelezettségére gyakorolt tényleges hatásával (ld. C-26/13. számú „Kásler”-ítélet 73. pont). A fogyasztó a három szerződési feltétel mellett nem tudta megállapítani és különösen nem tudta ellenőrizni, hogy a törlesztőrészlet összege mely feltételre visszavezethetően hogyan változott. Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert a szerződés a fogyasztónak nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot. A Ptk. 241. §-a szerint ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán következik be egyensúlytalan, az egyik fél lényeges és jogos érdekét sértő helyzet, ez a bíróság beavatkozására ad lehetőséget, vagyis a jogszabály szerint az ilyen egyensúlytalanságot előidéző körülmények következményeit nem kell csak az egyik félnek, adott esetben a felperesi fogyasztóknak viselnie. A perbeli szerződés I.10. pontja viszont nem hagy kétséget afelől, hogy az alperes nemcsak a forint-svájci frank „normális” pénzügyi keretek között kialakuló, hanem mindenféle, akár vis maior jellegű, a szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesre kívánta hárítani. Ez egyben ki is zárta annak a lehetőségét, hogy a felperesek eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatti, a Ptk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalták. A bírói gyakorlat szerint nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre hivatkozással kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, hanem akkor is, ha a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a felek jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló I.10. pont tehát a kifejtettek szerint nem világos és nem érthető, továbbá a szerződő felek viszonyában egyensúlytalan helyzetet teremt, ezért tisztességtelen.

Mindezek ellenére a felperesek keresete mégsem teljesíthető. Az általuk kért jogkövetkezmény ugyanis nem vonható le a 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) rendelkezései miatt. A perbeli követelés ugyanis e törvény hatálya alá tartozik az 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján, és a peradatok szerint a felperesek nem kérték a 12. §-ban írtak szerint a forintba átváltás mellőzését. Miután a követelés forintosítása a DH3 törvény 3. § (1) bekezdése és 10. §-a értelmében a törvény által előírt hitelezői kötelezettség alapján következett be, e módosítás eredményeként a felperesekkel szemben fennálló követelés már nem deviza alapú követelés, hanem forintkövetelés. Ez a törvény általi módosítás pedig az alábbiakban kifejtettek szerint nem hagyható figyelmen kívül.

Az igaz ugyan, hogy a szerződés érvénytelenségét mindig a megkötése időpontjára vetítve kell vizsgálni, az azonban már nem helytálló, hogy az ezt követően bekövetkezett változások mindegyikét figyelmen kívül lehetne vagy kellene hagyni. A szerződés érvényessé válásának,

konvalidálódásának ismert jogintézménye már önmagában cáfolja, hogy az utólagos változásoknak ne lehetne jelentősége.

A DH3 törvény 1. § (1) bekezdés b) pontja a törvény hatályát nem tette attól függővé, hogy a még fennálló késedelmes tartozásként nyilvántartott követelés érvényes vagy érvénytelen szerződésből ered-e. Érvénytelen szerződés teljesítése esetén az ilyen szerződésből is eredhet nyilvántartott követelés. Ha pedig a felperesek nyilvántartott tartozását a törvény kötelező rendelkezése folytán az alperesi jogelőd forint tartozásra váltotta át, úgy a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy e kógens rendelkezéssel szemben a felperesek tartozását más forintárfolyamon, eltérő összegben állapítsa meg. Ez ugyanis már nem arra lenne visszavezethető, hogy a korlátlan árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége a felpereseket nem köti, hanem arra, hogy maga a forintosítási törvény nem köti őket. Utólag pedig e törvény hatálya alól bírósági döntés útján kikerülni nem lehet.

A perbeli szerződés I.10. pontjának tisztességtelenségét a korábban kifejtettek szerint az okozta, hogy úgy terhelte a fogyasztókra a korlátlan kockázat viselését, hogy nem biztosított más devizára való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot. A DH3 törvény 3. §, 10. § és 12. §-ai ugyanakkor utólag megteremtették annak lehetőségét, hogy a fogyasztók eldöntsék: a szerződésekből fennálló tartozásukat a törvényben rögzített árfolyamon forintra váltják vagy – meghatározott feltételek fennállása esetén – az átváltást mellőzik. A deviza, illetve deviza alapú kölcsönszerződéseket tehát a jogalkotó a DH3 törvénnyel a Ptk. 226. § (2) bekezdésének megfelelően jogalkotással módosította, ezt követően a szerződések jogszabály által meghatározott és ezáltal konvalidált tartalmának érvényessége polgári bíróság által nem vizsgálható.

Amennyiben valamely szerződést a jogalkotó törvénnyel módosít, úgy ezt 2014. március 15-ét követően az új Polgári Törvénykönyv, a 2013. évi V. törvény 6:60. § (2) bekezdésében foglaltak szerint teheti meg. Ebben az esetben az, akinek a megváltozott tartalom a lényeges jogi érdekét sérti, a bíróságtól szerződésmódosítást kérhet vagy a szerződéstől elállhat. E jogosultságok helyett a DH3 törvény mint speciális jogszabály a 12. §-ában foglalt módon rendelkezett a fél jogairól, méghozzá akként, hogy a felperesek a módosított tartalmú követelésre vonatkozó tájékoztatás kézhezvételét követő 30 napon belül az I. rendű alperesi jogelődnél kezdeményezhették volna – amennyiben az erre vonatkozó speciális feltételeknek megfeleltek – a forintra váltás és a 11. § szerinti kamatszabályok alkalmazásának mellőzését. Amennyiben ezt nem kérték, illetve erre a speciális feltételeknek való megfelelés hiányában nem volt módjuk, úgy a módosított tartalom más, így a jelen perben érvényesített jogi eszközökkel már nem kifogásolható az eredetileg megkötött deviza alapú szerződésre való visszatéréssel és a forintosítás teljes figyelmen kívül hagyásával. Ez jut kifejezésre a DH3 törvény 9. § (1) bekezdéséből is, amely csak a törvényi módosítással egyáltalán nem érintett fizetési kötelezettséget eredményező körben teszi lehetővé a fizetési kötelezettségre vonatkozó fizetési feltételek érvénytelenségének érdemi vizsgálatát akként, hogy a 15/A. §-ban foglaltak szerint a DH3 törvény forintra váltást megállapító szabályait ebben a körben is alkalmazni rendeli. Ezek a szabályok az árfolyamkockázattal összefüggésben viszont nem lennének alkalmazhatóak.

Az Alkotmánybíróságnak a DH2 törvény tárgyában született 3098/2016. (V. 24.) számú határozatának 34. pontjában kifejtett álláspont szerint: „...[a DH] törvények sorozata normatív megoldást kívánt nyújtani a deviza- és deviza alapú (részben pedig a forint alapú) kölcsönszerződésekkel kapcsolatban felmerült, társadalmi méretűvé vált problémákra. E törvények lényegében egy egymásra épülő, komplex rendszert alkotnak, és együttesen rajzolják ki azt a normatív tartalmat, amely a konkrét, folyamatban lévő jogviták megoldását is befolyásolja. A normatív megoldás azonban mindig szükségképpen általános. A perekben az eljáró bíróságoknak az

a feladata, hogy a normatív úton eldöntött kérdéseket követően a még fennmaradó vitás elemekre szűkítsék az ügy eldöntését.” A forintosítást követően fennmaradt vitás kérdések köre az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségével kapcsolatos szerződési feltétel érvényességére már nem terjed ki.

Megjegyzzi az ítéletábra, hogy az EUB C-118/17. számú „Dunai” ügyben hozott ítélete a jelen per elbírálását nem befolyásolta, mert az ítélet rendelkező része 1. pontjának második bekezdése értelmében a hazai szabályozás csak akkor okozná az uniós jog sérelmét, ha a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltétel tisztességtelensége miatti kiesése esetén nem lenne teljesíthető. A korábban kifejtettek szerint azonban az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel tisztességtelensége nem vezet az egész szerződés megdőléséhez, így az uniós joggal való ellentét sem merül fel. A perbeli szerződésre irányadó hazai jogot az eljáró bíróság egyébként sem tudná „figyelman kívül hagyni”, mert a bíróság a DH3 törvényt nem alkalmazza, a forintosítás a jogalkotás folytán, a pénzintézet jogszabály által előírt kötelezettségeinek teljesítésével bekövetkezett.

Az ítéletábra mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletének érdemi rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek a fellebbezésükben alappal hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét helytelenül állapította meg. A pertárgy értéke a felülvizsgált elszámolásban szereplő és a kereseti kérelemben megállapítani kért tartozás összegének különbözete, amellyel a felperesek a tartozásuk összegét csökkenteni kívánták, azaz 5.333.306 forint. A felperesek által az államnak egyetemlegesen fizetendő feljegyzett kereseti illeték összege ezért helyesen 320.000 forint.

A felperesek fellebbezése érdemben nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt fellebbezési illeték és az alperesek jogi képviselőjével felmerült másodfokú perköltség viselésére. Az ítéletábra az alperesi jogi képviselők munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen szükséges munka mennyiségére figyelemmel határozta meg.

Budapest, 2019. március 19.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Matosek Edina s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelűl: